

KONPETENTZIA SOZIAL ETA ZIBIKOA

EKINTZAILTZA- ETA ENPRESA-JARDUETARAKO HASTAPENA | 246

ETAPAKO HELBURUAK

Hauek dira etapako helburuak Ekintzailtza eta Enpresa Jardueretarako Hastapena ikasgairako:

1. Jarrera ekintzailea sustatzea eremu pertsonalean, gizarte-eremuan eta, bereziki, lan-eremuan, eta edozein pertsonak bere garapenean eta bilakaeran izan beharrezko funtsezko printzipioa dela ohartzea. Orobat, haren ondorioak aztertzea, eta, funtsean, ohartu eta bere egitea pentsamendu kritikoa, erabakiak hartzea/problemei konponbidea ematea eta lidergoa jarrera ekintzailea izateko ezinbesteko ekintzak direla.
2. Jakitea zer informazio behar den zenbait egoeratan (eta, bereziki, lan-jardueran, dela besteren konturakoa, dela norberaren konturakoa), baliabideak erabiltzea informazio hori lortzeko, eta jarduera ekintzaile bat gauzatzeko beharrezkoak diren prozesuak eta aukera-azterketak egitea.
3. Enpresa bat sortzeko oinarrizko faseak eta ekintzak deskribatzea, eta, bereziki, autonomo gisa hastekoak edo ETE bat eratzekoak, eta kasu bati buruzko proiektu edo azterketa bat aurkeztea (kasuak bideragarritasunari buruz eztabaidatzeko aukera eman behar du).
4. Enpresa bateko sail nagusiak edo enpresan egiten diren oinarrizko funtzioak zein diren adieraztea, haietako bakoitzeko helburuak eta eginkizunak deskribatzea, eta azaltzea zer harreman eta betebeharrak dituzten egiten duten jardueran parte hartzen duten eragile, entitate eta erakunde publikoekiko.

EDUKI MULTZOEN EZAUGARRIAK

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 4. mailako adierazpenezko, prozedurazko eta jarrerazko edukiak eduki multzo hauetan biltzen dira:

1. multzoa. Eduki komunak.
2. multzoa. Lana eta ekintzailtza.
3. multzoa. Enpresa, aukerak eta martxan jartzea.
4. multzoa. Enpresa, enpresaren eginkizun edo sail nagusiak.
5. multzoa. Enpresa-proiektua.

Ezbairek gabe, esan daiteke ekimenerako konpetentzia edo, gaur egungo terminoa erabiliz, ekintzailtza azken urteetan arreta handienaz aztertu den konpetentzietako bat dela. Europar Batasunak edozein herritarrentzat beharrezkoak ziren funtsezko konpetentzien zerrenda argitaratu zenean egin zen oso ageriko, eta ordutik aurrera protagonismo handia izan du.

Baina konpetentzia hau beti egon da, eta orain ere badago, zeharka edo berariaz adierazita hezkuntza-sistemako etapa guztietako ikasgaien curriculum gehienetan, Lehen Hezkuntzatik hasita goi-mailako hezkuntzara arte. Izan ere, kontuan izan behar da pentsamendu kritikoa, erabakiak hartzeko eta problemak ebazteko beharra, eta ekimena izatea gaur egungo irakaskuntzaren eta ikaskuntzaren hiru ardatz direla.

Horrenbestez, ikasgai honek eta adierazitako helburuek elkarrekin lotuta dauden bi xede dituzte: batetik, lortu nahi da Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako bigarren zikloko ikasleek ekintzailtza beren bizitzan jarraitu beharreko arautzat izatea, hau da, ekintzaile izatea beren garapen pertsonalean, gizarteko zenbait arlotan, eta, ikasgai honi dagokionez, lan-arloan, bereziki; eta, bestetik, enpresa bat sortzeko ezagutzak eta eginbeharrak jakitera ematea, eta, horren haritik, enpresa baten oinarrizko proiektu bat aurkeztu beharko dute. Dena den, enpresa proiektu bat tresna

bat besterik ez da, ikasleak ohar daitezen zer potentzial eta aukera dakartzkien enpresa bat sortzeko aukera aztertzeak.

Jakina, curriculuma zehaztean kontuan izan da helburuak eta ebaluazio-irizpideak nolabait bat etortzea beste etapa batzuetarako eta EAEko Lanbide Heziketako beste ikasketa batzuetarako ezarritakoekin.

Dena den, ikasgai honek ekintzailtzari heltzeko modu jakin bat erakusten dio ikasleari: enpresa bat sortzeko ezagutzak ematen dizkio, baina kontuan izan behar du, eta irakatsi egin behar zaio, besteren kontura jardunda ere izan daitekeela *intraekintzaile*, eta ekintzailtzak, kompetentzia moduan, bizitzan hartuko dituen erabaki nagusi guzti-guztietan parte hartuko duela, izan erabakiak norberaren eremukoak, izan lan-arlokoak.

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO 4. MAILAKO EDUKIAK

1. MULTZOA. Eduki komunak

Arlo eta ikasgai guztietarako komunak diren oinarrizko zehar-kompetentziekin lotutako edukiak.

Eduki multzo honetan bildutako prozedura eta jarrerak honako hauek dituzte xede:

- Informazioa identifikatzea, lortzea, gordetzea eta berreskuratzea.
- Informazio-iturrien eta informazioaren beraren egokitasuna ebaluatzea.
- Informazioa ulertzea (konparatzea, sailkatzea, sekuentziatzea, aztertzea eta laburbiltzea), buruz ikastea eta azaltzea (deskribatzea, definizioak eta laburpenak egitea, azalpenak ematea, etab.).
- Informazioa balioestea eta adieraztea (argudioak azaltzea, arrazoiak ematea, etab.).
- Ideiak sortu, hautatu eta adieraztea.
- Ideiak, zereginak eta proiektuak planifikatzea, eta haien bideragarritasuna aztertzea.
- Egindako plangintza betetzea eta, beharrezkoa baldin bada, hura doitzea.
- Plangintzaren eta egindako lanen ebaluazioa egitea eta hobekuntza-proposamenak lantzea..
- Lortutako emaitzaren berri ematea.
- Harremanak eta komunikazioa lantzea (enpatia eta asertibitatea)
- Taldean ikasteko lanetan laguntzea eta elkarlanean aritzea.
- Giza eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatzea.
- Gatazkak kudeatzea.
- Norberaren gorputza erregulatzea.
- Norberaren emozioak erregulatzea.
- Norberaren alderdi kognitiboa erregulatzea.
- Norberaren komunikazioa erregulatzea (hitzekoa, hitzik gabekoa eta digitala).
- Norberaren jokabide morala erregulatzea.
- Norberaren motibazioa eta gogo-indarra erregulatzea.

2. MULTZOA. Lana eta ekintzailtza

- Ekimen ekintzailea eta enpresaburua gizartean.
- Ekintzailtzari lotutako kontzeptuak: Berrikuntza, aukerak eta arriskua.
- Karrera profesionalerako interes, gaitasun eta motibazio pertsonalak.
- Prestakuntza-ibilbideak eta karrera profesionalak. Sektoreko enpresetan enplegua bilatzeko prozesua. Curriculum. Autoenplegua. Erabakiak hartzeko prozesua.
- Lanerako eskubidea.
- Lan-harremanetik eratorritako eskubideak eta betebeharrak.
- Lan-kontratua eta negoziazio-kolektiboa.
- Gizarte Segurantzaren Estaldurak eta babes-sistema. Enplegua eta langabezia.
- Langilearen babesa eta gizarte-onurak.

- Laneko arriskuak. Arauak. Babesa planifikatzea enpresan.
- Bizitza pertsonalaren eta lanaren uztarketa eta ardurak banatzeko neurriak.

3. MULTZOA. Enpresa, aukerak eta martxan jartzea

- Enpresa-proiektuaren ideia. Ideiaren ebaluazioa. Ingurunea, indarrak eta ahuleziak, enpresaren gizarte-rola.
- Enpresa berritzaileak sortzeko balioak, emakumeen eta gizonen gaitasunak berdintasunez hartzeko neurriak ziurtatuz.
- Enpresa-kontzeptua eta enpresa motak, haien forma juridikoaren arabera.
- Administrazio publikoaren eta enpresaren arteko harremana.
- Forma juridikoa hautatzea.
- Enpresa bat abian jartzeko izapideak.
- Enpresaren elementuak eta oinarrizko egitura.
- Enpresak sortzeko laguntzak eta babesa.
- Enpresen lege-betebeharrak (zerga-arlokoak, lanekoak eta merkataritzakoak).
- Enpresa-plana.

4. MULTZOA. Enpresa, enpresaren eginkizun edo sail nagusiak

- Merkataritza- eta marketin-eginkizuna. Teknikak eta baliabideak: Zabalkundeko eta publizitateko materialak. Bezeroekiko harremana.
- Enpresak finantzatzeko iturriak, kanpokoak (bankuak, laguntzak eta diru-laguntzak, *crowdfundinga*) eta barnekoak (akziodunak, inbertitzaileak, mozkinen aplikazioa), besteak beste.
- ETE-etarako finantza- eta banku-produktuak eta iturriak. Konparazioa.
- Kontabilitate-kontzeptua eta oinarrizko nozioak.
- Informazioa enpresan: kontabilitate-informazioa, giza baliabideen informazioa, kobratzeko eta ordaintzeko merkataritza-dokumentuak. Artxiboa eta abar.
- Zerga-betebeharrak. Zergak: deskribapena eta egutegia.

5. MULTZOA. Enpresa-proiektua

- Enpresa-proiektu baten bideragarritasun ekonomiko-finantziarioari buruzko azterlana.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK ETA LORPEN-ADIERAZLEAK

1. Ekintzailetzari lotutako gaitasun pertsonalak eta trebetasun sozialak ezagutzea eta aintzat hartzea, eta lanpostuek eta enpresa-jarduerek zer eskakizun dituzten aztertzea.
  - "Kultura ekintzailearen" kontzeptua aztertzen du, eta norberak aurrera egiteko, gizarte-ongizaterako, eta aintzat hartzen du, beharrezkoa baldin bada, enplegua sortzeko duen garrantzia.
  - Pertsona ekintzaileen berezko gaitasun pertsonalak, jarrerak, asmoak eta prestakuntza zein diren badaki.
  - Enpresa berritzaileak sortzeko balioak, emakumeen eta gizonen gaitasunak berdintasunez hartzeko neurriak zein diren badaki.
  - Iniziatiba eta ekintzailetza gaitasuna eragiten eta uzkuertzen duten estereotipoak eta sexuen araberako rola aztertzen ditu.
  - Berrikuntza-kontzeptua identifikatzen du, eta gizartearen aurrerapenarekin eta pertsonen ongizatea handitzearekin lotzen du.
  - "Aukerak" eta "arriskua" kontzeptuak aztertzen ditu, ekimen eta jarduera ekintzaile ooren funtsezko elementuak diren heinean.
  - Enpresaburuen jarduera eta enpresaburuek enplegua eta gizarte-ongizatea sortzean duten rola deskribatzen ditu, enpresa-jarduera garatzeko behar diren betebeharrak eta jarrerak aztertuz.
2. Bere bizitzari buruzko erabakiak hartzea, eta ulertzea, bere trebetasunak kontuan hartuta, zer enplegu, autoenplegu edota karrera profesional aukera ditzakeen, eta bizitzan zeharreko zer prestakuntza- eta ikaskuntza-alternatiba dituen.
  - Baliabide telematikoak erabiliz, ingurunekeo jarduera profesionaleko arloak ikertzen ditu, baita haiek garatzen dituzten enpresa motak eta bakoitzaren lanpostuak ere, haietako bakoitzean lanean aritzeko eskakizunak arrazoituz.
  - Bere curriculuma egiten du, prestakuntza-alorrean daukan ahalmenak deskribatuz, ikasketa informalak eta gizarte-testuinguruetan eduki dezakeen esperientzia erantsiz (elkarte eta kirol-taldeetan parte hartzea, etab.), dagokionak interpretatzeko aukera izan dezan.
  - Karrera profesionaleko proiektu propio bat diseinatzen du, ingurunearen aukerak gaitasun eta asmo pertsonalekin lotuz, autoenpleguaren aukera eta bizitza osoan prestatzen jarraitu beharra aintzat hartuz.
3. Etorkizuneko langile arduratsu moduan jokatzeko eta langile moduan zer eskubide eta betebeharrak izango dituen jakitea, Estatuak eta Gizarte Segurantzak langilea babesteko egiten duten lana aintzat hartzea, eta laneko arriskuetatik babesteko beharrezkoak ulertzea.
  - Langile eta enpresaburuen arteko harremanetan esku hartzen duten arau eta instituzioak identifikatzen ditu, lan-merkatuaren funtzionamenduari lotuz.
  - Lan-harremanetatik eratortzen diren eskubide eta betebeharrak bereizten ditu, lan-kontratuaren eta negoziazio kolektiboko dokumentuetan egiaztatuta.
  - Gizarte Segurantzako sistemaren oinarriak deskribatzen ditu, baita enpresaburuak eta langileak sistema horretan dituen betebeharrak ere, estalitako kontingentziak babesteko duen ekintza balioetsiz eta prestazioak deskribatuz, webgune instituzionaletan bilaketak eginez.

- Inguruneko jarduera ekonomikoko sektore garrantzitsuenetan ohikoenak diren lan-arriskuko egoerak zein diren badaki, eta legez ezarritako prebentzio metodoak adierazten ditu, baita istripu- edo kalte-kasuetan aplikatzekoak diren lehen laguntzetako teknikak ere.
4. Ikasgelan enpresa-proiektu bat sortzea, eta arrazoitza zergatik aukeratu duten ideia jakin bat ideien multzo batetik. Orobat, oinarrizko merkatu-azterketak egitea, jarduera-eremuen gaineko eraginak aztertzea, eta proiektuetan balio etikoak txertatzea.
- Negozio-ideiak sortzeko prozesuak garatzen ditu.
  - Negozio-ideiak hautatzen ditu argudio egokiak erabiliz, enpresa-proiektu baten egokitasuna zehaztuz.
  - Oinarrizko merkatu-azterlan bat egiten du hautatutako negozio-ideiaren inguruan, eta ondorioak ateratzen ditu eta justifikatzen.
  - Enpresen gizarte-erantzukizunaren fenomenoaz aztertzen du, eta enpresa-estrategiaren elementu gisa duen garrantzia aintzat hartzen du.
  - Enpresen forma juridikoak deskribatzen ditu, haien jabe eta kudeatzaileen kapital-eskakizunekin eta lege-erantzukizunekin lotuz.
  - Enpresak abian jartzearekin zerikusia duten administrazio publikoak zerrendatzen ditu, eta abian jartzetik eratortzen diren dokumentu nagusiak biltzen ditu, bide telematikoen bitartez.
  - Enpresa-proiektuaren barneko eta kanpoko ezaugarriak zein diren badaki, baita enpresaren sarea osatzen duten elementuak ere: merkatua, hornitzaileak, bezeroak, ekoizpen- eta/edo merkaturatze-sistemak, biltegiatzea etab.
  - Enpresa-proiektuaren eta haren sektorearen arteko harremana deskribatzen du, baita haren antolaketa-egitura eta sail bakoitzaren eginkizunak ere, eta produkzio- edo merkataritza-prozesua garatzeko lan-prozedurak zein diren badaki.
  - Agintariak hainbat inguruetan (erkidegoa, estatua edo Europa) egiten dituzten laguntza-, erregistro-, kontrol- eta ikuskatze-zereginak aintzat hartzen ditu, proiektura egokitzeko aukerak identifikatuz eta egin beharreko izapideak deskribatuz.
  - Gizon eta emakumeen arteko enpresaren berdintasunerako estrategiak eta neurriak, enpresa-proiektuaren babes soziala eta iraunkortasuna bermatzen duten balioak direla jabetzen da.
  - Enpresa-plan bat aurkezten du, honako hauek deskribatuta: forma juridikoa, garatu beharreko xedea, eratzeko izapideak eta eman litezkeen laguntza edo diru-laguntzak.
5. Enpresa-proiektuko enpresaren berezko ekoizpen- eta merkaturatze-jarduerak egitea, komunikazio-teknikak erabiltzea, talde-lanean aritzea eta informazioa egoki kudeatzea.
- Erreduko ekoizpen-prozesua ezartzen du, enpresa-ideiarekin edo -planarekin bat datorrena, eta hornitzaile-premiak ezarrita.
  - Bezeroen, hornitzaileen eta beste batzuen kontrola eta jarraipena egiteko aplikazio informatiko bat erabiltzen du, merkataritzako eta langileen administrazioko oinarrizko teknikak aplikatuz enpresa-proiektuaren informazioa antolatzen.
  - Enpresa-proiektuaren produktu eta/edo zerbitzuak hedatzeko eta haien publizitatea egiteko materialak sortzen ditu, interneten eta sare sozialetan komunikatzeko plan bat barne, hizkuntzaren eta irudien erabilpen inklusiboa marketin-printzipioetan aplikatuz. Enpresa-proiektuaren barruan ekoizpen- eta/edo merkaturatze-zereginak betetzen ditu, erabakiak hartuz, taldean lan eginez, epe eta helburuak betez, eta hobekuntzak proposatuz, alde aurretik ezarritako kontrol-planari jarraiki.

6. Enpresa baten (zehazki, ETE baten) oinarrizko administrazio- eta finantza-kudeaketako jarduerak egitea, kontabilitateko eta zerga-arloko zer betebeharrak nagusi dituzten jakitea, eta dokumentazioa behar bezala betetzea.
- Enpresa forma juridiko bakoitzaren finantziario-iturriak zein diren badaki, kanpokoak eta barnekoak barne, eta egokiena hautatzen du, forma juridikoaren arabera eta enpresaren bizi-zikloaren unearan arabera.
  - Enpresa bat abian jartzeko behar diren inbertsioak zehazten ditu, eta egoera-balantze batean jasotako partida nagusiak bereizten ditu.
  - Inguruko finantza-entitateetako finantza-produktuak aztertzen ditu, enpresa mota bakoitzerako egokienak hautatu ondoren, bakoitzaren kostua eta arriskua aintzat hartuta, eta enpresa proiekturako egokienak aukeratzen ditu jarraian.
  - Enpresen eguneroko finantziario-aukeren oinarrizko ezaugarriak adierazten ditu, kanpoko eta barneko finantziarioa, epe laburrerakoa eta luzerakoa, bakoitzaren kostua, eta enpresaren ibilbidean duten inplikazioak aintzat hartuta.
  - Oinarrizko kontabilitate-konzeptuak aztertzen ditu, baita kontabilitate-informazioa erregistratzeko teknikak ere.
  - Kontabilitate-informazioa aztertzeko oinarrizko prozedura edo teknikak deskribatzen ditu, bereziki enpresa baten kaudimenari, likidezari eta errentagarritasunari dagokienez.
  - Jardueraren arabera enpresek bete beharreko zerga-betebeharrak zein diren badaki: ekonomia-jardueren gaineko zerga, BEZa, PFEZa eta sozietateen gaineko zerga; haien arteko alde nagusiak adierazten ditu, eta zerga-kargak estatuko aberastasunari egiten dion ekarpena aintzat hartzen du.
  - Oinarrizko kontabilitate- eta zerga-dokumentazioa betetzen du, eta dokumentazio horrek enpresan egiten dituen zirkuituak deskribatzen ditu.
  - Enpresa-proiektuaren epe ertainerako bideragarritasun ekonomiko-finantzarioari buruzko azterlanak aurkezten du, aztertutako finantza-produktuen benetako baldintzak aplikatuz eta salmenta-aurreikuspenak eginez inguruneari buruzko azterlan baten arabera, horretarako aplikazio informatiko bat erabiliz, kalkulu-orri bat adibidez, eta oinarrizko finantza-ratioak maneiatuz.